

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, професора **Діденка Олександра Васильовича**
на дисертаційне дослідження **Коваля Ігоря Святославовича**
«Теоретичні та методичні засади формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами. Актуальність теми зумовлюється глибинними трансформаціями в системі національної безпеки, освіти та професійної підготовки кадрів у сучасних умовах. Зростання масштабів воєнних загроз, природних, техногенних та екологічних катастроф, посилення невизначеності безпекового середовища зумовлюють потребу у підготовці висококваліфікованих, професійно мобільних і психологічно стійких фахівців служби цивільного захисту, здатних до ефективного реагування в умовах ризику, стресу та інформаційної динаміки. У таких умовах готовність до неперервного саморозвитку постає не лише як особистісна якість, а як стратегічна компетентність, що визначає ефективність професійної діяльності, життестійкість і адаптивність працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Реформування системи вищої освіти України та її інтеграція до Європейського простору вищої освіти актуалізують потребу переосмислення педагогічних цілей і методик професійної підготовки. Сучасні освітні стандарти наголошують на формуванні здатності до самонавчання, самоорганізації, критичного мислення й самовдосконалення як ключових компетентностей фахівця XXI століття. Закон України «Про освіту», Національна рамка кваліфікацій та Концепція розвитку освіти дорослих визначають неперервний професійний і особистісний розвиток як складову державної освітньої політики. Для закладів освіти цивільного захисту це означає необхідність створення цілісної педагогічної системи, яка сприятиме розвитку внутрішньої мотивації, рефлексивності, здатності до самооцінювання і самовдосконалення курсантів.

Специфіка діяльності фахівців служби цивільного захисту – багатовимірність завдань, високий рівень відповідальності, потреба у швидкому прийнятті рішень в умовах невизначеності – вимагає постійного оновлення знань, умінь і компетентностей. Це передбачає формування у майбутніх фахівців стійкої потреби в самоосвіті, здатності до саморегуляції, управління власною професійною траєкторією, що забезпечує їхню готовність діяти ефективно у змінних ситуаціях надзвичайного характеру. Безперервний саморозвиток у даному контексті виступає основою професійної надійності, інтелектуальної гнучкості та моральної зрілості особистості рятувальника.

Д Д У Б Ж Д	
Вх. № <u>209</u>	
<u>28.10.</u>	20 <u>15</u> р.
КІЛЬКІСТЬ АРКУШІВ:	
ОСН.ЛОК. <u>10</u>	ДОДАТ.

Разом із тим, аналіз наукових джерел засвідчує, що попри наявність досліджень з проблем професійної підготовки фахівців у галузі безпеки життєдіяльності, питання формування готовності саме до неперервного саморозвитку залишаються недостатньо висвітленими. Недостатньо розкрито сутність і структуру цього феномену, не систематизовано педагогічні умови та засоби його формування, відсутня єдина методика діагностики рівнів сформованості готовності у майбутніх фахівців служби цивільного захисту. Це обумовлює потребу у цілісному теоретико-методичному обґрунтуванні процесу формування готовності до неперервного саморозвитку як системного педагогічного явища.

Досліджувана проблема узгоджується з положеннями Стратегії розвитку системи цивільного захисту України на період до 2030 року, Стратегії людського розвитку України, Концепції розвитку професійної освіти, а також із положеннями NATO Lifelong Learning Policy, що підкреслюють важливість формування культури безперервного навчання і саморозвитку персоналу у сфері безпеки та оборони. Отже, дослідження спрямоване на вирішення актуальної науково-практичної проблеми – формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку, що відповідає сучасним вимогам суспільства, держави та міжнародних стандартів професійної освіти.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до програми науково-дослідної роботи кафедри практичної психології та педагогіки факультету психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності з тем «Психолого-педагогічні технології підготовки фахівців до діяльності в особливих умовах та її психологічний супровід» (РК № 0116U005307) і «Педагогічне забезпечення та психологічний супровід професійної підготовки та збереження здоров'я фахівців ризиконебезпечних професій у закладах вищої освіти» (РК № 0122U001531).

Тема дисертації затверджена Вченою радою Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (протокол № 9 від 23.04.2025 р.).

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення дисертаційного дослідження, що визначають новизну наукових результатів полягають у тому, що:

вперше теоретично обґрунтовано специфічні принципи неперервного саморозвитку майбутніх фахівців служби цивільного захисту, обґрунтовано психолого-педагогічні умови формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку (зорієнтованість освітнього процесу на формування мотивації неперервного саморозвитку майбутніх фахівців служби цивільного захисту; створення сприятливого мікроклімату й здоров'язбережувального середовища в колективах для виявлення активності кожного учасника освітнього процесу та можливостей для їхнього саморозвитку; цілеспрямоване формування та розвиток професійно важливих якостей як складових компетентності фахівців сфери цивільного захисту; залучення й активізація майбутніх фахівців служби

цивільного захисту до науково-дослідної роботи закладу освіти, ініціюючи потребу в самоосвіті та самовихованні; стимулювання неперервної організації освітнього процесу із залученням практичних працівників і стейкхолдерів), побудовано модель формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку (організаційно-цільовий, теоретико-методологічний, організаційно-проектувальний, змістово-процесуальний, оцінно-результативний блоки), розроблено концепцію підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку;

уточнено науково-педагогічну сутність і структуру феномена «готовність майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку», дидактичні особливості та інноваційні засади підготовки здобувачів у відомчих ЗВО ДСНС України;

конкретизовано критерії, показники і рівні готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку;

подальшого розвитку набули науково-педагогічні положення щодо неперервного саморозвитку фахівців у галузі безпеки людини, концептуальні засади психопедагогіки у професійно-екстремальній підготовці, новітні наукові підходи у підготовці майбутніх фахівців служби цивільного захисту та педагогічні інновації в освітній діяльності ЗВО із специфічними умовами навчання.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основні наукові положення, концептуальні та методологічні підходи, висновки, презентовані у дисертації І. С. Ковалю, достатньою мірою обґрунтовані та базуються на аналізі праць вітчизняних і зарубіжних учених. Автор логічно сформулював структурні компоненти: мету, завдання, об'єкт і предмет, гіпотезу дослідження, які відповідають темі дисертації.

Досягненню сформульованої в роботі мети сприяв ретельний аналіз теоретико-методологічних основ та джерельної бази дослідження, зокрема висновки, що висвітлюють методологічні основи сучасної професійної освіти, теоретичні засади і концепцію багаторівневої неперервної освіти, концептуальні засади саморозвитку особистості фахівця, теоретичні та методологічні основи формування та розвитку фахівців у ЗВО із специфічними умовами навчання.

Дослідження реалізовано на основі провідної ідеї, яка спрямована на модернізацію професійної підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання.

Її головна мета – формування готовності цих фахівців до неперервного саморозвитку як ключової складової професійного становлення, підвищення компетентності та забезпечення загального рівня безпеки в суспільстві.

Це реалізується через інтеграцію традиційних і сучасних (інноваційних) педагогічних підходів, створення цілісної, багаторівневої системи підготовки, яка поєднує методологічний, теоретичний, методичний і практичний рівні.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується належною методологічною базою, ґрунтовним вивченням та критичним аналізом наукових праць і загалом не викликає сумніву. Методологічною основою дослідження є провідні ідеї та принципи наукової теорії пізнання, праксеології, феноменології, гуманістичної освітньої парадигми, сукупність методологічних підходів (системний, синергетичний, особистісний, діяльнісний, компетентнісний, культурологічний, акмеологічний, середовищний, ресурсний), а також сучасні психолого-педагогічні концепції щодо розробки й впровадження оновленого змісту, методів і технологій освіти у ЗВО із специфічними умовами навчання, які базуються на ідеях технологізації освітнього процесу, теорії управління освітніми системами, психопедагогіки безпеки, а також засади андрагогіки, самоменеджменту, рефлексивної та психофізіологічної практики тощо.

Аналіз тексту дисертації І. С. Ковалю, реферату та змісту публікацій дозволяє зробити висновок про наукову достовірність представлених автором результатів.

Програма експериментально-дослідної роботи охоплювала чотири етапи: пошуково-підготовчий, констатувально-аналітичний, експериментально-формульальний і рекомендаційно-узагальнювальний.

На пошуково-підготовчому етапі (2018–2019 роки) відповідно до визначених завдань проведено ґрунтовний аналіз проблеми неперервного професійного саморозвитку майбутніх фахівців служби цивільного захисту, охопивши наукові, філософські, психологічні та педагогічні аспекти.

На констатувально-аналітичному етапі (2020–2021 роки) ставилися цілі, пов'язані з розробленням теоретичних і практичних основ діагностики професійної готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту, виявленням реального стану готовності випускників ЗВО ДСНС до неперервного саморозвитку, а також визначенням можливих напрямів і механізмів їхньої підготовки до неперервного саморозвитку.

На експериментально-формульальному етапі дослідження (2022–2023 роки) здійснювалося практичне впровадження теоретичних напрацювань, що включали реалізацію науково обґрунтованих методик, інноваційних технологій і навчальних програм, спрямованих на розвиток професійних якостей у майбутніх фахівців галузі безпеки людини.

Рекомендаційно-узагальнювальний етап педагогічного дослідження (2024–2025 роки) був завершальним і спрямованим на систематичне узагальнення, оцінку та інтерпретацію отриманих експериментальних даних. Він мав на меті створення комплексних наукових висновків і практичних рекомендацій, покликаних оптимізувати підготовку майбутніх фахівців служби цивільного захисту до роботи в обставинах підвищеного ризику та невизначеності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та впровадженні навчально-методичного забезпечення процесу формування

готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку, що включає: навчальний посібник «Психопедагогіка професійно-екстремальної підготовки»; навчально-методичний посібник з організації та проведення тренінгу «Професійно-психологічний супровід рятувальників в умовах ризику»; методичні рекомендації «Проведення соціально-психологічних тренінгів» і «Надання першої психологічної допомоги особам, які постраждали внаслідок надзвичайних подій або збройної агресії на території України»; комплекс тренінгових програм, спрямований на розвиток ключових компонентів саморозвитку. Крім того, апробовано та реалізовано психолого-педагогічні умови формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку; розроблено та впроваджено спецкурси вибіркового навчальних дисциплін («Психопедагогіка безпеки», «Самодопомога та профілактика емоційного вигорання», «Тренінг саморозвитку та психоемоційного відновлення»); визначено критерії, показники, рівні та методи діагностики готовності фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку; підготовлено методичні вказівки для науково-педагогічних працівників та особового складу ДСНС України «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців через неперервний саморозвиток». Також запропоновані прогностичні напрями модернізації професійної підготовки фахівців служби цивільного захисту.

Результати дослідження впроваджено в практику діяльності Головного управління ДСНС України у Львівській області (довідка б/н видана 10.02.2025 р.), Головного управління ДСНС України у Дніпропетровській області (довідка № 49 02-4356/49 11 від 15.05.2025 р.), Груп гуманітарного розмінування (довідка б/н видана 26.05.2025 року), в освітній процес Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (акт б/н від 29.05.2025 р.), Львівського державного університету внутрішніх справ (акт б/н від 05.05.2025 р.), Національного університету оборони України (довідка б/н ви-дана 16.05.2025 р.).

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Матеріали дослідження, його положення та висновки можна використовувати у професійній діяльності науково-педагогічних працівників ЗВО зі специфічними умовами навчання для створення та вдосконалення науково-методичного забезпечення, електронних навчально-методичних комплексів, розроблення авторських курсів і навчальних програм, упровадження інноваційних засобів навчання й електронних освітніх ресурсів. Отримані результати і висновки становлять практичну цінність для формування нормативної документації відомчих ЗВО та інших закладів освіти, а також будуть корисними для працівників служби цивільного захисту.

Оцінка змісту й завершеності дисертації. Структура представленої дисертації науково виражена й логічно вибудована. Аналіз дисертації та її завершеності свідчить про те, що зміст дисертаційного дослідження І. С. Ковалю відповідає меті й поставленим завданням, складається із анотацій

українською та англійською мовами, вступу, п'яти розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і 12 додатків. Загальний обсяг дисертації – 520 сторінок, з них 370 – основного тексту. Основна частина містить 6 таблиць і 47 рисунків на 33 сторінках. Список використаних джерел містить 584 найменування, з них 95 – іноземними мовами.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження та її зв'язок із науковими програмами, планами і темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; обґрунтовано концептуальні, методологічні та теоретичні засади дослідження; сформульовано гіпотезу; окреслено методи дослідження; розкрито наукову новизну, практичне значення одержаних результатів та подано відомості про впровадження результатів наукового пошуку; схарактеризовано особистий внесок автора; подано відомості про апробацію результатів дослідження; наведено структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі – «Теоретико-методологічні основи неперервного саморозвитку майбутніх фахівців служби цивільного захисту» розглянуто загальні питання, основні тенденції та виконано ретроспективний аналіз напрямів дослідження проблеми неперервного саморозвитку особистості; визначено сутність основних понять наукового пошуку; охарактеризовано саморозвиток як складову неперервного професійного розвитку фахівців цивільного захисту; розглянуто потенціал психопедагогіки безпеки в контексті підготовки майбутніх фахівців до неперервного саморозвитку, а також репрезентовано методологічні підходи до вивчення й удосконалення процесу становлення майбутніх фахівців служби цивільного захисту.

У другому розділі «Професійна підготовка до неперервного саморозвитку майбутніх фахівців цивільного захисту в Україні та за кордоном» розглянуто специфіку професійної підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту в Україні та в окремих зарубіжних країнах; на цій основі запропоновано й охарактеризовано дидактичні закономірності та принципи неперервного само-розвитку майбутніх фахівців служби цивільного захисту, у тому числі специфічні.

У третьому розділі «Система формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку у ЗВО ДСНС України» визначено структуру готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку, яка дозволяє комплексно оцінювати, формувати і розвивати здатність здобувачів вищої освіти до постійного особистісного та професійного зростання, обґрунтовано психолого-педагогічні умови ефективного формування готовності до неперервного саморозвитку; побудовано та презентовано модель формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку.

У четвертому розділі «Концептуально-методичні засади формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку» висвітлені методичні аспекти формування готовності

майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку, розглянуто комплекс тренінгових технологій із формування цієї готовності, розкрито авторську концепцію підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку.

У п'ятому розділі «Педагогічний експеримент і результати формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку» викладено критерії, показники та рівні готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку, організацію, етапи і методики експериментального дослідження в ЗВО ДСНС України, подано емпіричний аналіз стану готовності фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку та відображено результати експериментальної перевірки ефективності інноваційної системи підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку.

Отже, дисертаційна робота І. С. Ковалю за своїм змістом і формою є повністю завершеним самостійним дослідженням, що має на меті теоретичне обґрунтування, концептуально-методичне вдосконалення й експериментальна перевірка ефективності системи формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку під час навчання у ЗВО ДСНС України.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. У цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення дисертаційної роботи, висловлюємо деякі зауваження й побажання дискусійного характеру:

1. Автор дисертації досить виважено розкриває послідовність завдань дослідження, які забезпечують досягнення мети дослідження. Завдання мають бути сформульовані у логічно обґрунтованій послідовності – від пізнання до впровадження, від теоретичного аналізу до практичного результату. У такій послідовності вони забезпечують цілісність дослідницького задуму, відображають усі етапи наукового пошуку та дають змогу досягти поставленої мети в межах обраної теми. У педагогічних дослідженнях послідовність завдань має відображати шлях від теоретико-методологічного аналізу до створення концепції, потім – обґрунтування умов, моделі, технологій, які покликані реалізувати авторську концепцію. Згодом – експериментальна перевірка авторських ідей (педагогічних умов, моделі, технологій тощо) та узагальнення результатів і формулювання практичних рекомендацій. З огляду на це для підвищення логічної послідовності та наукової обґрунтованості структури доцільно було б завдання № 8 подати перед блоком завдань 5–7, тобто зробити його п'ятим у загальній системі.

2. У якості рекомендації можна висловити побажання щодо більш чіткого (рельєфного) обґрунтування у провідній ідеї дослідження інноваційності (оригінальності) авторського уявлення щодо підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку. Доцільно було б більш виразно показати, чим авторська ідея відрізняється від наявної (традиційної) системи професійної підготовки фахівців у ЗВО ДСНС України, в чому її концептуальність та оригінальність.

3. Процедура визначення психолого-педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку, представлена автором, передбачає урахування специфічних обставин їхньої професійної підготовки в ЗВО ДСНС України, факторний аналіз чинників, що впливають на підготовку курсантів у ЗВО із специфічними умовами навчання, а також результати аналізу наукової літератури (с. 214). Потребує пояснення, чи враховувалися при цьому результати констатувального етапу експерименту, зокрема реальний стан підготовленості майбутніх фахівців цивільного захисту до подальшого неперервного саморозвитку, а отже – належного виконання професійних обов'язків? Доцільно було б також для визначення психолого-педагогічних умов застосувати метод експертного оцінювання. Це посилює б доказовий характер дослідження.

4. Дисертація мала б більш довершений характер, якби автор уникав уживання займенників «ми», «наш», «нами», які є характерним переважно для колективних публікацій, звітів або науково-популярних текстів. Однак у дисертації вживання цих займенників створює враження суб'єктивності або публіцистичності, що суперечить вимозі до наукової безособовості. У сучасній академічній практиці перевага надається об'єктивно-описовій та аналітичній формі викладу, де основна увага спрямована не на дослідника, а на сам процес і результати дослідження.

5. У додатках автором наведені приклади використання інноваційних засобів і технологій підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності. Автору варто було звернути увагу, що деякі з методів вже досить тривалий час використовуються зарубіжними та вітчизняними вченими і практиками, тому їх важко назвати інноваційними. Натомість доцільним є розширення спектру інноваційних засобів, що відповідають сучасним тенденціям цифровізації освіти та вимогам до формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку. Йдеться про такі перспективні напрями, як використання технологій віртуальної і доповненої реальності для моделювання надзвичайних ситуацій і створення безпечного, але максимально реалістичного середовища для розвитку рефлексії, самоконтролю та стресостійкості; застосування тренінгів з елементами інтерактивного театру, які імітують кризові або катастрофічні події, дають змогу майбутнім фахівцям аналізувати власні емоційні реакції, формувати навички командної взаємодії та психологічної саморегуляції; розроблення адаптивних освітніх платформ із використанням елементів штучного інтелекту, які б забезпечували індивідуальні траєкторії професійного саморозвитку залежно від рівня готовності, мотивації та темпів засвоєння матеріалу; впровадження цифрових симуляторів і гейміфікованих систем оцінювання, що сприяють підвищенню мотивації до самонавчання й розвитку когнітивної гнучкості тощо.

6. Підготовка майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку повинна враховувати думку стейкхолдерів. У роботі автор посилається на окремі опитування, зокрема анкету для визначення психолого-педагогічних умов формування неперервного саморозвитку у ЗВО ДСНС України за участю 50 осіб ЛДУБЖД (25 жінок і 25 чоловіків) (с. 211). Однак, було б цікаво дізнатися, чи вивчалася думка стейкхолдерів щодо ефективності обґрунтованих психолого-педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку?

7. Основу моделі формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку становлять організаційно-цільовий, теоретико-методологічний, організаційно-проектувальний, змістово-процесуальний, оцінно-результативний блоки. Проте можна висловити рекомендацію щодо необхідності включення до структури авторської моделі об'єктів і суб'єктів освітнього процесу – здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників, а також механізми забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку. Доцільно було б більш чітко показати послідовність дослідницьких дій і їх корекцію у випадку, коли прогнозований результат – позитивна динаміка формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку не відповідає вимогам, тобто не досягає оптимального та інноваційного рівнів.

Проте висловлені зауваження не впливають на позитивне враження від дисертації в цілому і не знижують її наукову та практичну значущість.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових працях. Основні результати дослідження висвітлено в 64 наукових і науково-методичних публікаціях (28 одноосібних), серед яких: 1 монографія, 1 розділ монографії, 2 посібники, 17 статей у вітчизняних наукових фахових виданнях з педагогічних наук, 4 – в закордонних періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus і Web of Science, 3 статті в зарубіжних періодичних виданнях, 24 матеріали і тези конференцій, семінарів, 3 навчально-методичні розробки.

На основі аналізу змісту наукових праць та публікацій І. С. Ковалю можна констатувати, що основні положення, висновки та рекомендації, отримані в результаті проведеної роботи, у друкованих працях викладено достатньо повно й обґрунтовано.

Ідентичність змісту реферату й основних положень дисертації. Структурна побудова, зміст та висновки, викладені в рефераті, повністю відображають основні положення дисертації.

Оцінка мови і стилю викладення матеріалу дисертації. Дисертацію викладено українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання

відповідають чинним вимогам. У тексті дисертації відсутні текстові запозичення без посилань на джерело (звіт про перевірку Unichack).

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Зміст дисертаційної роботи повністю відповідає предметній галузі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук».

Аналіз дисертації, реферату й опублікованих праць здобувача дає підстави для висновку про те, що дисертаційна робота «Теоретичні та методичні засади формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку» є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів»), а її автор – **Коваль Ігор Святославович**, заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент –

заступник начальника відділу – начальник відділення наукової, науково-технічної діяльності та інтелектуальної власності науково-організаційного відділу

Національної академії Державної прикордонної служби України
доктор педагогічних наук, професор

Олександр ДІДЕНКО

